

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/96/2002

POLACY O KONFLIKCIE NA BLISKIM WSCHODZIE

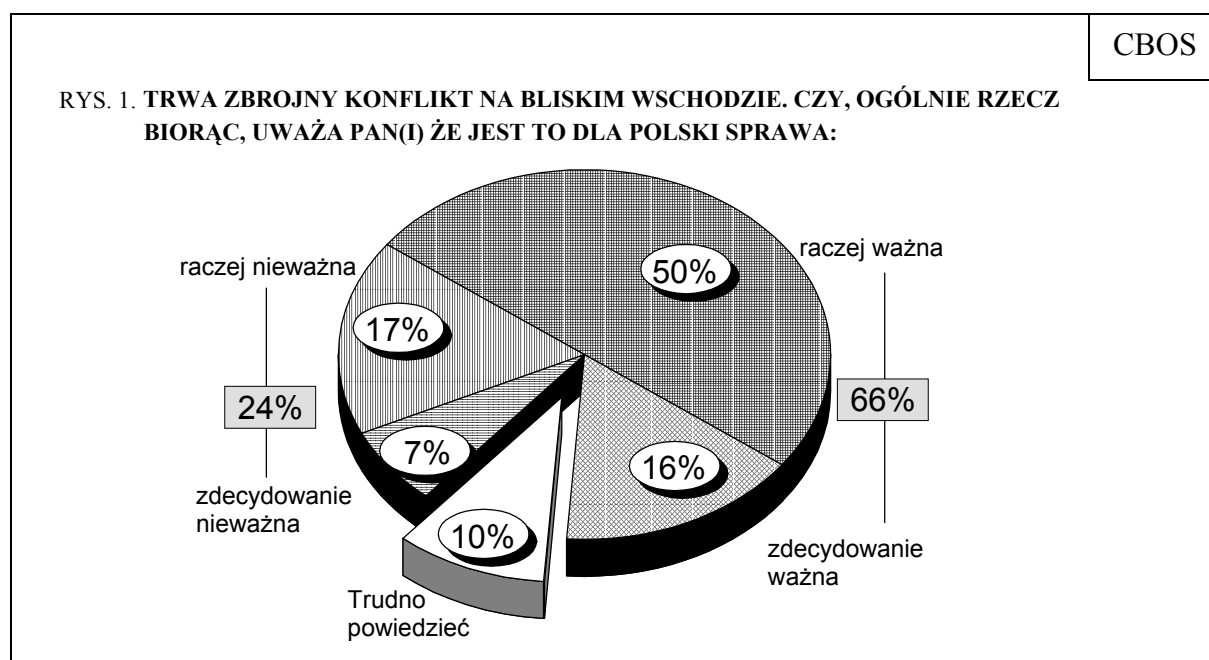
KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, CZERWIEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W ostatnich miesiącach intifada przybrała na sile, co spowodowało reakcję wojsk izraelskich i represje w stosunku do palestyńskiego przywódcy Jasera Arafata. Oblężenie Bazyliki Narodzenia Pańskiego w Betlejem przez dłuższy czas było jednym z głównych doniesień w serwisach zagranicznych. W związku z tym w ostatnim sondażu¹ zapytaliśmy respondentów o ich opinie dotyczące wydarzeń na Bliskim Wschodzie.

Na pytanie, czy konflikt bliskowschodni jest sprawą ważną dla Polski, połowa ankietowanych odpowiedziała, że jest to sprawa raczej ważna, a kolejne 16% określiło ją jako zdecydowanie ważną. Łącznie dwie trzecie respondentów uznało konflikt izraelsko-palestyński za kwestię istotną dla naszego kraju. Niemal co czwarty badany (24%) był odmiennego zdania: 17% uznało wydarzenia na Bliskim Wschodzie za raczej nieważne, a 7% - za zdecydowanie nieważne. Co dziesiąty ankietowany nie zajął stanowiska w tej sprawie.

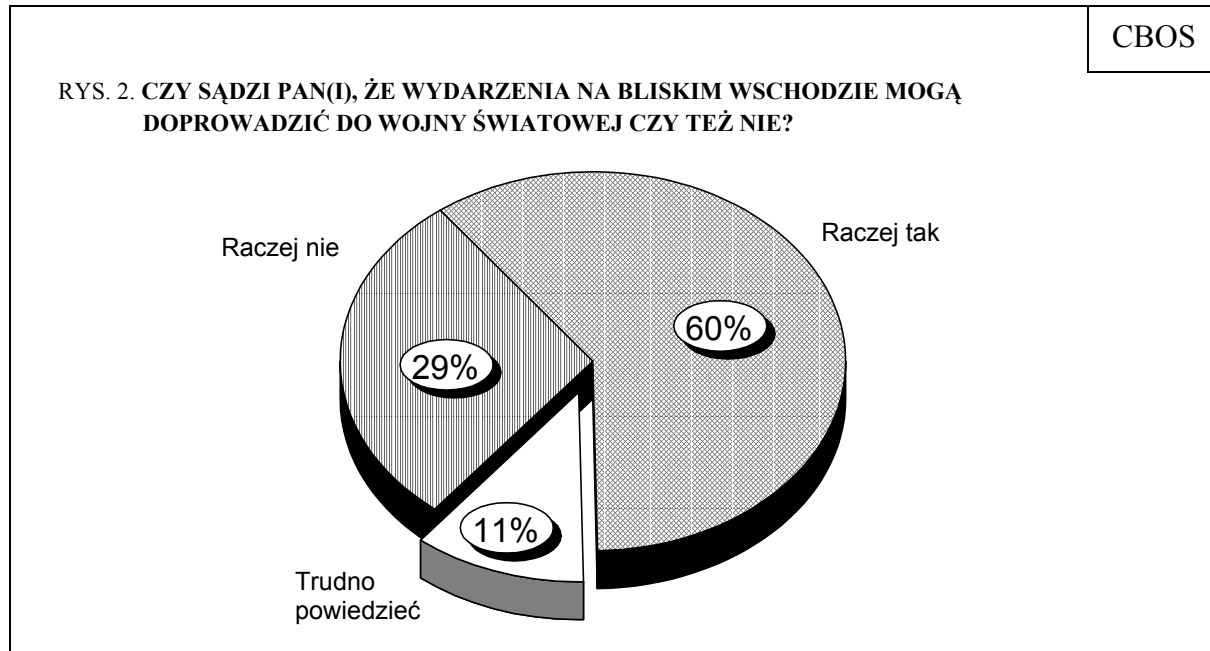

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (144) przeprowadzono w dniach 10-13 maja 2002 roku na liczącej 1047 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

Zmiennymi różnicującymi ocenę ważności tego konfliktu dla Polski są wykształcenie i miejsce zamieszkania respondentów. Za sprawę ważną dla naszego kraju uznała wydarzenia na Bliskim Wschodzie niewiele ponad połowa ankietowanych mieszkających na wsi (58%) lub mających wykształcenie podstawowe (56%) wobec zdecydowanej większości mieszkańców największych miast (81%) i osób najlepiej wykształconych (78%).

POCZUCIE ZAGROŻENIA

Po 11 września 2001 roku wszystkie starcia zbrojne w rejonach zapalnych, zwłaszcza te, w których jedną ze stron stanowią muzułmanie, są bacznie obserwowane przez społeczność międzynarodową, gdyż mogą one doprowadzić do wojny o charakterze światowym. Większość Polaków (60%) uważa, że konflikt na Bliskim Wschodzie może stać się zarzewiem wojny światowej. Ponad jedna czwarta ankietowanych (29%) nie podziela tej opinii.

Poczucie zagrożenia wybuchem wojny o zasięgu światowym, będącej wynikiem konfliktu izraelsko-palestyńskiego, jest takie samo, jakie wzbudził amerykański atak na Afganistan w październiku ubiegłego roku.

Tabela 1

Wskazania respondentów	Jak Pan(i) sądzi, czy wydarzenia w USA mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie?	Czy sądzi Pan(i), że akcja Amerykanów i Anglików w Afganistanie może doprowadzić do wojny światowej czy też nie?	Czy sądzi Pan(i), że akcja NATO w Afganistanie może doprowadzić do wojny światowej czy też nie?		Czy sądzi Pan(i), że wydarzenia na Bliskim Wschodzie mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie?
	IX 2001	X 2001	XII 2001	I 2002	V 2002
	w procentach				
Raczej tak	65	60	46	47	60
Raczej nie	22	28	37	36	29
Trudno powiedzieć	13	12	17	17	11

Niemal wszystkie grupy społeczno-zawodowe obawiają się wybuchu wojny światowej w zbliżonym stopniu. Stosunkowo najczęściej lęk przed konfliktem o zasięgu globalnym wyrażają rolnicy (78%) i robotnicy wykwalifikowani (71%). Osoby z wyższym wykształceniem mają w tej sprawie podzielone opinie, natomiast wśród badanych nieuczestniczących w praktykach religijnych przeważa pogląd, że konflikt w tym rejonie raczej nie doprowadzi do wojny światowej (53% wobec 41%).

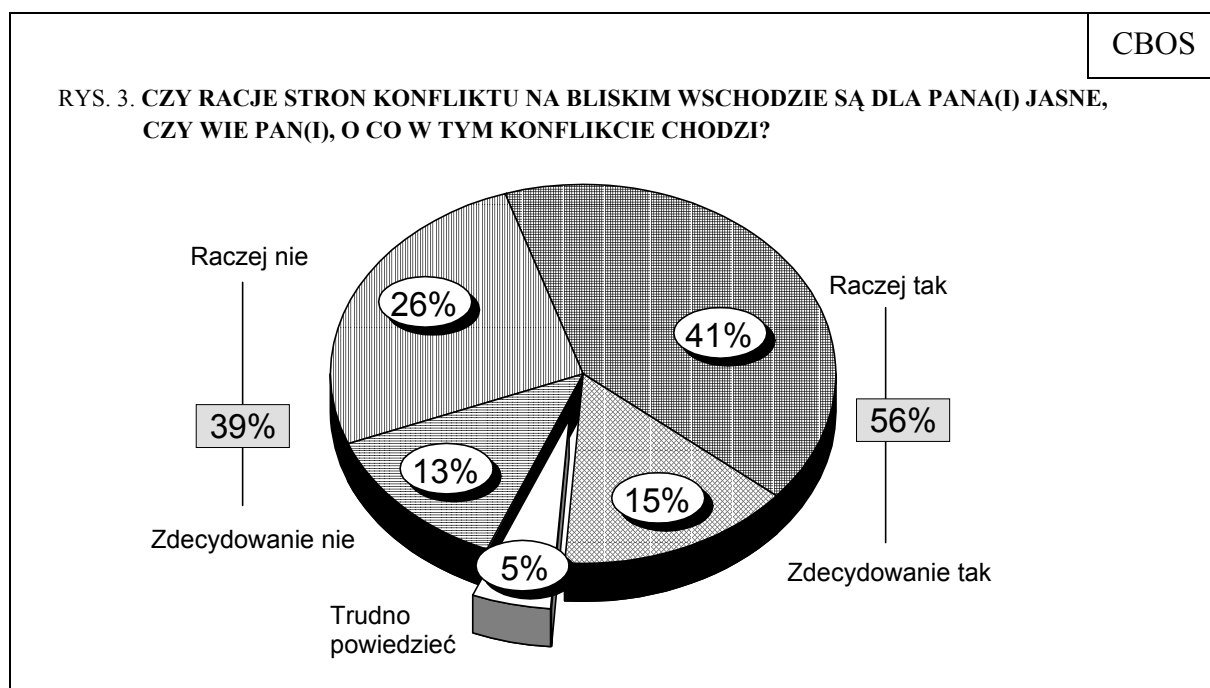
Spośród respondentów obawiających się, że konsekwencją wydarzeń na Bliskim Wschodzie może być wojna światowa, trzy czwarte (75%) uważa, iż konflikt ten jest dla Polski sprawą ważną. Tego samego zdania jest niewiele ponad połowa pytaných (55%), którzy sądzą, że nie dojdzie do przeniesienia tego konfliktu w inne rejony świata.

Tabela 2

Czy sądzi Pan(i), że wydarzenia na Bliskim Wschodzie mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie?	Trwa zbrojny konflikt na Bliskim Wschodzie. Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i) że jest to dla Polski sprawa:		
	ważna	nieważna	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Raczej tak	75	18	7
Raczej nie	55	37	8
Trudno powiedzieć	47	22	30

KTO JEST ODPOWIEDZIALNY?

Ponad połowa respondentów (56%) sądzi, iż zna racje stron konfliktu na Bliskim Wschodzie, w tym 15% twierdzi, że dokładnie orientuje się, o co w nim chodzi. Prawie dwie piąte pytaných (39%) nie zna przyczyn tego konfliktu.

Deklarowana znajomość argumentów obu stron starć bliskowschodnich rośnie wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia badanych. Lepszą orientację w tej sprawie wykazują również mieszkańcy wielkich miast niż wsi (por. tab. aneksowe).

Odpowiedzialność za wydarzenia na Bliskim Wschodzie, zdaniem ponad połowy respondentów (55%), w równej mierze ponoszą obie strony konfliktu. Palestyńczyków obarcza całą winą 2% pytaných, a głównie Palestyńczyków, ale częściowo również Izraelczyków - 11%. Izraelczykom przypisuje całą odpowiedzialność 7% badanych, natomiast głównie Izraelczykom, ale także Palestyńczykom - 9%. Co szósty respondent (16%) nie potrafił wskazać strony odpowiedzialnej za konflikt.

		CBOS
Kto, Pana(i) zdaniem, jest przede wszystkim odpowiedzialny za to, że na Bliskim Wschodzie doszło do krwawego konfliktu?		
Tylko Palestyńczycy		2%
Palestyńczycy, ale Izraelczycy też ponoszą część odpowiedzialności		11%
Obie strony konfliktu są odpowiedzialne w równej mierze		55%
Izraelczycy, ale Palestyńczycy też ponoszą część odpowiedzialności		9%
Tylko Izraelczycy		7%
Trudno powiedzieć		16%

Większość ankietowanych uważa, że konflikt izraelsko-palestyński jest sprawą ważną dla Polski, większość jest też zdania, że starcia zbrojne na Bliskim Wschodzie mogą przerodzić się w wojnę światową. Respondenci sądzą, że znają racje obu stron konfliktu, a ponad połowa pytanym wyraża przekonanie, że odpowiedzialność za eskalację konfliktu ponoszą w równej mierze Izraelczycy i Palestyńczycy.

Opracowała
Anna GRUDNIEWICZ

A N E K S

Tabela 1. Trwa zbrojny konflikt na Bliskim Wschodzie. Czy, ogólnie rzecz biorąc, uważa Pan(i) że jest to dla Polski sprawa:

	(%)					
	zdecydowa- nie ważna	raczej ważna	raczej nieważna	zdecydowanie nieważna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	50	17	7	10	1046
Płeć						
Mężczyźni	15	47	22	9	6	499
Kobiety	17	52	13	5	13	547
Wiek						
18-24 lat	10	54	19	8	9	162
25-34	16	55	20	3	6	189
35-44	18	48	17	8	8	184
45-54	17	55	13	9	6	223
55-64	17	43	21	7	12	116
65 lat i więcej	20	39	15	6	20	174
Miejsce zamieszkania						
Wieś	13	45	19	7	15	384
Miasto do 20 tys.	16	54	12	8	10	135
20-100 tys.	16	50	19	6	9	202
101-500 tys.	15	53	19	9	4	198
501 tys. i więcej mieszk.	28	53	13	3	3	128
Wykształcenie						
Podstawowe	11	45	19	6	18	291
Zasadnicze zawodowe	18	48	17	9	8	275
Średnie	17	52	18	6	6	352
Wyższe	22	56	13	4	6	129
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	20	57	12	5	6	68
Prac. umysł. niż. szczebla	26	50	18	2	3	88
Pracownicy fiz.- umysł.	13	53	23	6	5	91
Robotnicy wykwalifikowani	14	46	19	12	8	86
Robotnicy niewykwalifik.	11	42	21	9	17	38
Rolnicy	10	66	12	6	7	53
Pracujący na własny rach.	31	50	9	8	2	44
Bierni zawodowo						
Renciści	15	43	13	7	22	122
Emeryci	20	43	18	5	15	174
Uczniowie i studenci	10	64	14	5	7	87
Bezrobotni	15	47	23	9	7	152
Gospodynie domowe i inni	8	56	17	9	9	42
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	18	49	18	9	7	165
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	16	54	21	3	6	63
sekt. pryw. poza rolnict.	19	52	16	7	6	185
prywatnym gośp. rolnym	14	61	13	5	6	58
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	13	50	19	8	10	125
300-399	12	50	17	9	12	101
400-599	16	46	20	5	13	200
600-800	14	51	20	6	10	156
Powyżej 800 zł	21	59	10	5	4	152
Ocena własnych war. mater.						
Złe	18	45	19	6	12	362
Średnie	14	52	16	8	10	476
Dobre	18	52	17	6	7	208
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	28	42	14	4	12	55
Raz w tygodniu	13	49	18	7	12	537
1-2 razy w miesiącu	18	56	12	6	8	167
Kilka razy w roku	21	53	16	5	5	194
W ogóle nie uczestniczy	16	40	28	9	8	91
Poglądy polityczne						
Lewica	16	54	16	8	6	286
Centrum	17	52	23	4	3	274
Prawica	21	50	17	6	4	206
Trudno powiedzieć	12	42	14	8	25	280

Tabela 2. Czy sądzi Pan(i), że wydarzenia na Bliskim Wschodzie mogą doprowadzić do wojny światowej czy też nie?

(%)

	Raczej tak	Raczej nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	60	29	11	1047
Płeć				
Mężczyźni	56	38	6	500
Kobiety	64	20	16	547
Wiek				
18-24 lat	62	28	10	162
25-34	60	35	5	189
35-44	63	23	14	184
45-54	61	30	9	223
55-64	64	29	7	116
65 lat i więcej	53	26	21	174
Miejsce zamieszkania				
Wieś	63	23	14	384
Miasto do 20 tys.	57	32	12	135
20-100 tys.	62	30	8	202
101-500 tys.	56	34	11	198
501 tys. i więcej mieszk.	59	34	7	128
Wykształcenie				
Podstawowe	62	21	17	291
Zasadnicze zawodowe	67	26	7	275
Średnie	59	31	10	352
Wyższe	45	46	9	128
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	42	48	10	68
Prac. umysł. niż. szczebla	58	32	9	88
Pracownicy fiz.- umysł.	66	21	13	91
Robotnicy wykwalifikowani	71	23	7	86
Robotnicy niewykwalifik.	57	35	8	38
Rolnicy	78	13	9	53
Pracujący na własny rach.	59	41	0	44
Bierni zawodowo				
Renciści	64	25	11	122
Emeryci	53	29	18	174
Uczniowie i studenci	52	35	13	87
Bezrobotni	62	30	7	153
Gospodynie domowe i inni	68	12	20	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	59	27	14	165
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	54	39	8	62
sekt. pryw. poza rolnict.	64	32	4	185
prywatnym gosp. rolnym	77	16	8	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	72	17	12	126
300-399	61	30	9	101
400-599	59	29	13	200
600-800	58	33	10	156
Powyżej 800 zł	56	36	8	151
Ocena własnych war. mater.				
Złe	66	24	10	363
Średnie	59	28	13	476
Dobre	52	38	10	208
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	67	16	17	55
Raz w tygodniu	65	24	11	537
1-2 razy w miesiącu	54	31	15	167
Kilka razy w roku	61	31	8	195
W ogóle nie uczestniczy	41	53	6	91
Poglądy polityczne				
Lewica	62	31	7	286
Centrum	65	27	8	274
Prawica	54	37	9	206
Trudno powiedzieć	58	21	21	280

Tabela 3. Czy racje stron konfliktu na Bliskim Wschodzie są dla Pana(i) jasne, czy wie Pan(i), o co w tym konflikcie chodzi?

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	41	26	13	6	1047
Płeć						
Mężczyźni	21	45	22	8	5	500
Kobiety	9	37	30	17	6	547
Wiek						
18-24 lat	13	43	28	14	2	162
25-34	16	49	23	7	5	189
35-44	16	42	25	11	6	184
45-54	18	44	22	10	6	223
55-64	12	38	26	19	5	116
65 lat i więcej	12	27	33	19	9	174
Miejsce zamieszkania						
Wieś	10	33	30	19	7	384
Miasto do 20 tys.	10	51	21	10	7	135
20-100 tys.	14	46	25	10	5	202
101-500 tys.	19	43	22	11	5	198
501 tys. i więcej mieszk.	27	43	26	3	1	128
Wykształcenie						
Podstawowe	8	28	32	22	10	291
Zasadnicze zawodowe	14	38	30	14	4	275
Średnie	17	50	23	7	3	352
Wyższe	27	51	13	4	5	129
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	30	47	9	2	12	68
Prac. umysł. niż. szczebla	22	46	25	4	4	88
Pracownicy fiz.- umysł.	15	42	34	4	5	91
Robotnicy wykwalifikowani	12	49	24	10	5	86
Robotnicy niewykwalifik.	16	48	11	15	10	38
Rolnicy	5	42	38	11	4	53
Pracujący na własny rach.	19	52	24	5	0	44
Bierni zawodowo						
Renciści	9	32	27	24	8	122
Emeryci	13	35	30	14	9	174
Uczniowie i studenci	18	51	20	12	0	87
Bezrobotni	12	37	30	19	3	153
Gospodynie domowe i inni	16	27	23	27	7	42
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	17	51	18	5	9	165
spółce właścicieli	19	43	32	4	3	63
prywatnych i państwa	20	45	25	7	3	185
sekt. pryw. poza rolnict.	5	42	34	16	4	58
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	9	26	36	23	5	126
300-399	9	47	22	16	6	101
400-599	13	41	22	16	7	200
600-800	16	46	24	9	5	156
Powyżej 800 zł	22	52	17	6	2	152
Ocena własnych war. mater.						
Złe	10	37	30	17	5	363
Średnie	15	42	26	9	7	476
Dobre	22	44	18	14	2	208
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	18	21	26	23	12	55
Raz w tygodniu	10	42	30	13	4	537
1-2 razy w miesiącu	14	43	20	13	9	167
Kilka razy w roku	22	45	21	8	3	195
W ogóle nie uczestniczy	23	32	27	12	6	91
Poglądy polityczne						
Lewica	18	45	23	9	4	286
Centrum	15	47	27	8	2	274
Prawica	20	43	23	11	3	206
Trudno powiedzieć	7	29	30	22	13	280

Tabela 4. Kto, Pana(i) zdaniem, jest przede wszystkim odpowiedzialny za to, że na Bliskim Wschodzie doszło do krwawego konfliktu? 1 - Tylko Palestyńczycy; 2 - Palestyńczycy, ale Izraelczycy też ponoszą część odpowiedzialności; 3 - Obie strony konfliktu są odpowiedzialne w równej mierze; 4 - Izraelczycy, ale Palestyńczycy też ponoszą część odpowiedzialności; 5 - Tylko Izraelczycy

	(%)					Trudno powiedzieć	Liczba osób
	1	2	3	4	5		
Ogółem	2	11	55	9	7	16	1046
Płeć							
Mężczyźni	4	10	54	12	8	11	499
Kobiety	1	11	55	6	6	20	547
Wiek							
18-24 lat	4	10	61	10	10	7	162
25-34	1	14	62	8	6	10	189
35-44	1	11	61	12	3	12	184
45-54	2	9	54	10	7	19	223
55-64	6	15	44	10	6	20	116
65 lat i więcej	3	9	44	4	10	29	174
Miejsce zamieszkania							
Wieś	4	9	51	8	7	22	384
Miasto do 20 tys.	1	13	54	9	6	18	135
20-100 tys.	1	12	57	8	7	15	202
101-500 tys.	2	9	64	9	5	11	198
501 tys. i więcej mieszk.	4	14	48	14	13	7	128
Wykształcenie							
Podstawowe	2	5	47	7	9	29	291
Zasadnicze zawodowe	2	11	60	7	9	11	275
Średnie	2	14	55	12	6	12	352
Wyższe	3	16	61	10	2	7	129
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	2	12	58	12	6	11	68
Prac.umysł.niż.szczebła	4	9	61	16	1	10	88
Pracownicy fiz.-umysł.	1	11	59	7	5	16	91
Robotnicy wykwalifikowani	1	13	57	11	13	6	86
Robotnicy niewykwalifik.	0	11	69	0	3	17	38
Rolnicy	1	5	61	11	5	17	53
Pracujący na własny rach.	5	19	51	9	11	6	44
Bierni zawodowo							
Renciści	4	10	49	5	3	30	122
Emeryci	1	10	47	6	10	25	174
Uczniowie i studenci	3	9	65	12	8	3	87
Bezrobotni	2	12	53	10	10	14	152
Gospodynie domowe i inni	7	13	43	10	4	24	42
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	2	8	61	11	4	14	165
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	2	20	53	6	7	11	63
sekt. pryw. poza rolnict.	2	13	59	11	8	8	185
prywatnym gosp. rolnym	1	4	62	9	5	18	58
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	2	7	56	9	7	19	125
300-399	4	7	59	3	9	18	101
400-599	0	12	56	9	6	17	200
600-800	4	7	54	12	8	16	156
Powyżej 800 zł	1	14	59	9	8	9	152
Ocena własnych war. mater.							
Źle	3	10	54	9	5	19	362
Średnie	3	10	54	8	9	16	476
Dobre	1	13	59	11	4	11	208
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	2	17	47	3	6	25	55
Raz w tygodniu	3	9	54	9	8	18	537
1-2 razy w miesiącu	2	10	56	9	3	19	167
Kilka razy w roku	0	12	62	13	5	7	194
W ogóle nie uczestniczy	6	18	48	5	10	13	91
Poglądy polityczne							
Lewica	5	13	55	12	7	9	286
Centrum	2	10	61	12	8	7	274
Prawica	3	15	52	11	10	10	206
Trudno powiedzieć	0	6	51	2	4	37	280